

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

182. An laicii tangentes CAlicem, Patenam, & Corporale, peccent saltem venialiter? Et quid de aliis Clericis inferioribus? Et quid est sentiendum de contactu. Aræ, & de contactu Patenæ à partè extra, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

vel habentibus ad id priuilegium in prima lotionem lauentur: Ratio est, tum quia Doctores supra probabiliter docentes, non esse veniale tangere, videntur etiam probabiliter docere, nec esse lauare: in lotionem enim nil aliud tandem intrerunt, ut idem Suarez ibidem fatetur, nisi quidam contactus, tum quia ut ibi, ita hic, non constat impostam esse obligationem sub vilo præcepto. Ita Tamburinus.

5. Sed hæc opinio mihi non placet, est enim contra communem, vnde præter alios Dicastillus de Sacram. tom. 1. tr. 5. disp. 4. dub. 11. art. 227. docet hoc prohiberi per Canones, quod nulla consuetudine abrogatum est, nec ait cum Syluestro rationabiliter abrogari, quod etiam auctoritate plurimorum Franciscus Lugo de Sacram. lib. 5. cap. 8. n. 61. q. 7. & Caltrus Paulus tradunt tom. 4. tr. 22. punct. 10. n. 13. Vnde Regulares secundum aliquos, habentes priuilegium tangendi, & lauandi corporalia, non possunt illa lauare, nisi post primam lotionem factam à Diacono, & idem Magister Hinojosa in Directorio decisionum Regularium verbo corporalia fol. 155. sic asserit: Corporalia, & Calices tangere reuenter concessit Sixtus IV. omnibus fratribus Clericis, vel laicis. Concessit etiam omnibus Monialibus Sanctæ Claræ, & Sororibus Tertij Ordinis Minorum, quod possint corporalia, & purificatoria contingere, dum tamen prius lota sint à Fratribus. Ecce clarè, & expressè non conceditur dictis personis lotio prædictorum. Inuenies enim maximum rigorem in iure propter periculum alicuius reliquæ corporis, vel sanguinis Domini ibi detentæ. Quapropter nisi corporalia sint prius lota à ministris, scilicet Sacerdote, vel Diacono, lauare non possunt ab aliis Fratribus, & Monialibus; imò nec à Subdiacono, quia omnibus rigorosè prohibetur huiusmodi lotio, nisi Diaconis, non tamen negatur Fratribus etiam laicis tangere corporalia, vel calices, quia non est periculum in hoc, & absolutè conceditur per priuilegia.

6. Nihilominus Calistus III. concessit, ut Fratres laici possint calices contingere, lauare corporalia, & alia ornamenta Ecclesiastica, quam concessionem vsus interpretatur, quod præcedere debeat lotio à competenti ministro, ut dictum est. Ita Hinojosa.

7. Sed verum ut fatear, non video ad quid deferuiret priuilegium concessum Regularibus lauandi, si illa non possent lauare, nisi post lotionem factam à Diacono, nam hoc absque priuilegio licitum est etiam laicis: Ad id verò, quod asserit P. Tamburinus, posse laicos absque culpa venialiter tangere corporalia, ergo, & lauare, nego antecedens, & iam alibi hanc sententiam ego non approbavi, nam quidem difficilè discedo ab aliqua opinione, quam video communiter docere Doctores.

RESOL. CLXXXII.

An laici tangentes Calicem, Patenam, & Corporalia peccent saltem venialiter?

Et quid de aliis Clericis inferioribus?

Et quid est sentiendum de contactu Ara & de contactu Patenæ à parte extra, seu inuersa & de contactu calicis in pede, maxime si pes est amouibilis, vel cupa calicis à parte exteriori?

Et aduertitur Regulares habere multa priuilegia concessa Sacristis, & laicis, vel conuersis Regularium ut possint supra dicta tangere.

Et cursum docetur corporalia, & purificatoria post primam lotionem posse feminis maxime Virginibus integre lauanda, & rescicienda tradere. Ex p. 10. ut. 11. & Misc. 1. Ref. 2.

§. 1. **N**egatiuè ex Soto respondet Tamburinus num. 12. Sed ego affirmatiuè sententiæ adhaerendum esse puto: vnde, cum Emanuel Sa verb. Sacram. n. 7. dixisset, Sacra tangi à Laicis sine contemptu, nullum peccatum est, aut leuissimum: rectè Magister sacri Palatii in Editione Romana sic correxit: Sacra tangi à Laicis sine contemptu non est peccatum mortale. Rectè, inquam, sic correxit, quia ita docet communiter Doctores, & præcipuè Patres Societatis Iesu: vnde præter Suarez, & Coninch, à Tamburino adductos, hanc sententiam tenet Dicastillus statim citandus; Amicus in Cur. Theol. tom. 7. disp. 3. sect. 12. num. 378. Laymann lib. 5. tract. 5. cap. 6. n. 19. Vasquez in 3. part. tom. 3. disp. 223. cap. 4. num. 37. Propositus in 3. part. quest. 83. num. 3. dub. 5. num. 171. Sanchez in Summa, tom. 2. lib. 2. cap. 43. num. 27. Caltrus Palaus, tom. 4. tract. 22. disp. unica, punct. 10. num. 13. Reginaldus tom. 2. lib. 29. cap. 9. part. 2. sect. 7. num. 222. Tannerus, tom. 4. disp. 5. q. 10. dub. 3. num. 50. & alij. Dico igitur, quod etiam Laicis, & Clericis inferioribus permissum non sit sacra vasa, & corporalia tangere extra necessitatem; si tamen id faciant scilicet contemptu, non censetur culpa grauis, sed venialis tantum ob materiæ leuitatem. Intercedente verb causa aliqua rationabili, nullam esse culpam, affirmant Suarez, Coninch. Layman, Vasquez, & Sanchez supra. Eaque de causa Corporalia, & Purificatoria post primam lotionem feminis, maxime Virginibus, integre lauanda, & rescicienda traduntur; quia hoc munus exactius, quam viri, præstare possunt, ut bene notarunt prædicti Doctores. Vide Gratianum in Theol. moral. tract. 3. difficult. 8. dub. 4. punct. 3. n. 29. Villalobos in Summa, tom. 1. tract. 8. disp. 29. n. 4. qui nominatim Sotum impugnat; quod idem hoc Lo-desma in Summa, tom. 1. c. 22. concl. 2. vbi sic ait: Dico es si los Seglares, y mugeres, tocando el Caliz, y la Patena inmediatamente, si es pecado, y lo mismo es en tocar los corporales, y el Ara. En esta debetrad el P. M. Soto en sena, que no auiendo menosprecio, quigano es pecado aun venial, y si lo es, es leuissimo pecado. Digo lo primero, que el tocar el Caliz, confagrado, y las demas cosas ya dichas inmediatamente es pecado en los seglares, y mugeres, aunque no aya menosprecio. Esto se prouea lo primero de los derechos citados, que prohiben el tal tocamento. Lo segundo se prouea del vsu de toda la Iglesia. Todos hazen escrupulo de tocar estas cosas. Digo lo segundo, que no auiendo menosprecio, no sea pecado mortal, pero sera pecado venial, si se haze sin causa y necesidad. Que no sea pecado mortal, consta del comun consentimiento de todos los Fieles, porque ninguno haze escrupulo de pecado mortal. Tambien consta, porque la materia no es tan graue, que aya obligacion de pecado mortal. Que sea pecado venial, se prouea con las razones del primer dicho. Las quales se confirman, porque los Summos Pontifices han dado Priuilegio à los Religiosos, para que los legos puedan tocar los Calizes, y otras cosas semejantes. Luego ello de si no es licito. Ita in 3. part. cui adde Caspensem in Cur. Theol. tom. 2. tract. 4. disp. 3. sect. 5. n. 88. Sotum etiam impugnantem lo de la Cruz in Direct. Conscien. p. 2. de Sac. Missa n. 5. dub. 4. concl. 3. & Martinum de San Ioseph in Alen. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 16. de Euchar. n. 18.

2. Sed an saltem sententiæ negatiuæ quam impugnauius contra Tamburinum ut admittenda sit in contactu Patenæ à parte externa, seu inuersa, & in contactu Calicis in pede, maxime si pes sit amouibilis. Affirmat sapientissimus Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 4. dub. 9. num. 191. Sed tu cogita:

Sup. hac concessione in Ref. seq. §. 1. in fine, à vers. Las quales.

Alibi in Ref. seq.

nam etiam dicendum esset Laicum non peccare venialiter, si tangeret Cupam Calicis a parte exteriori; cum militer eadem ratio, quæ in Patena. Itaque absolute non est recedendum ab affirmatiua sententia, quæ, ut dixi, communis est inter Theologos, & præcipue in Schola Societatis. Et quidem si Laici, tangendo Corporalia, & Vasa sacra, neque peccarent venialiter; ad quid deseruissent Priuilegia tot Pontificum concessa Sacristis Regularium, ut possint illa tangere? Vide, præter Doctores citatos, Marchantium in *Tribun. sac. tractat. 2. part. 2. tit. 4. quest. 2. dub. 6.*

RESOL. CLXXXIII.

An liceat vasa, vestes, ligna, aliæque cultui diuino dicata in profanos vsus conuertere, dummodo non maneant in eadem forma? Ex part. 5. tract. 13. & Misc. 1. Ref. 76.

§. 1. Olim de hac re magna mihi quæstio fuit cum quodam Religioso, qui negatiuam sententiam mordicus tenebat, nixus autoritate cap. ligna, dist. 1. ubi habetur quod ligna Ecclesie dicata non debent ad alios vsus destinari, nisi ad aliam Ecclesiam, vel ad profectum Monasterij, quem profectum explicat ibi glossa, vel deseruiant in Capitulo, dormitorio, &c. vide etiam cap. Altaria, eadem dist. & Azorium part. 1. lib. 9. cap. 9. quest. 7.

2. Sed ego non auerem de peccato mortali damnare eum, qui mutata forma dictarum rerum illas in vsus profanos conuerteret, & ita hanc sententiam docet Castr. Palaus tom. 2. tract. 8. disput. 1. punct. 6. num. 2. §. ubi sic ait. Si benedictio, vel consecratio deperdat alicui, videri potest licitum esse rem, quæ benedicta & consecrata fuit, profanis vsibus deseruire posse. Quis enim negabit ex calice contracto vas aliquod profanum conungi posse, & ex veste aliqua sacerdotali iam rupta, aliquam ptophanam componi posse, aliàs esset obligatio hæc omnia perdituri: nam cum cultui diuino deseruire non possint, restat ut omnino consumantur, quod videtur durum. Præterea nulla videtur rebus sacris irreuerentia fieri ex eo quod eorum materia profanis vsibus aptetur, siquidem nunquam est verum dicere res sacras profanis vsibus aptari. Item destructa, v. g. forma Calicis, iam calix ille amisit consecrationem, & consequenter iam non est sacer. ergo est profanus. ergo poterit vsibus profanis deseruire. Quid enim ex præterita consecratione in illa materia remanet, ob quod prohibeatis vsui communi materiam illam aptare, siquidem communis est; propter hæc censeo probabile, secluso scandalo, nullum, vel leuissimum peccatum in hac applicatione interuenire. Ita Palaus, qui etiam responder ad textum supracitatos pro negatiua sententia. nam loquuntur de rebus in eandem formam manentibus, ac fuerunt applicatæ, de illis enim est verum dicere, quæ semel consecrata sunt, non debent ad laicorum vsus reuerti. Non nego tamen ex decencia conuenire ut ea, quæ vsibus sacris dicata sunt, etiam mutata forma in vsus profanos, minimè conuerti debere, quod nego probabiliter est; ita facientem peccare mortaliter.

RESOL. CLXXXIV.

An sufficiat, si in celebratione Missæ adsit Crux, vel imago Crucifixi in tabula, vel pariete? Et an non sit peccatum mortale, sed ad summum veniale?

le celebrare sine imagine Crucis, vel Crucifixi, si commodè haberi possint?

Et an si cingulum frangatur, ut neutra pars per se possit deseruire, etiam si nodo partes neclantur, egeat noua benedictione, & secus vero, si antequam omnino diuidatur, reficiatur, vel adhibito nodo firmetur quia tunc adhuc est vnum cingulum?

Idem est dicendum, quando altera pars sola est sufficiens.

Et docetur ex duplicata Stola, vel Casula, seu Planeta posse fieri duas; quia plures possunt simul vna benedictione benedici, & etiam si separantur, possunt retinere suam figuram.

Et an quod vestes Sacerdotales sunt tales, ut funiculis connectantur, etiam si dissoluantur, non amittant benedictionem; sicut diximus de Calice, & Cupa, quando pes est amouibilis, cochleaque neclitur. Ex p. 10. tract. 15. & Misc. 5. Ref. 28.

§. 1. Negatiuè responder Gauantus in Rubrica Missæ part. 1. tract. 10. littera D. sed notissimè affirmatiuam sententiam docuit Pater Tamburinus opusc. de Sacram. Missæ, lib. 1. cap. 5. tit. 6. n. 2. ubi sic ait: Olim inter curiosos Rubricarum contentio fuit, an obseruetur Rubrica, quæ Crucem in Altari dum sit Sacrum expostulat, si adsit Crucis, vel Crucifici effigies depicta in tabula vel pariete? Satis obseruari Rubricam affirmabant aliqui, quia iam adest Crux; Negabant alij, quia præter illam Iconem depictam ad parietem, requirebant iuxta Rubricæ aliam crucem super Altare inter candelabra, & ob oculos Sacerdotis tum ad orandum, tum ad incensandum.

2. Dico utroque sensisse probabiliter, sed à me contra Gauantum audiri libentius affirmantes. Neque enim eiusmodi requisita adhiberi debent, sub ritu Metaphysico, sed morali, & humano. Quis autem moraliter amplius Crucem requirat, si Crucem habeat in prospectu (licet non inter Candelabra) ad quam, & orare, & incensare, & qualibet circa illam officia exhibere possit? Ita Tamburinus, cui ego libenter adhaereo, & in eius fauorem adduco etiam P. Trimarchum, & Agrifolium Ordinis Minimorum, quos citat, & sequitur Francisc. de Nigro ad Carem. Ruiz p. 3. præsup. 3. n. 2. ubi sic asserit: Quæres, vtrū in Altari, cuius Icon est ipsamet Crucifixi figura, collocanda etiam sit alia Crux inter ipsa Candelabra, Respondet affirmatiuè Gauantus loc. cit. vers. Quaritur præterea. Negat autem P. Trimarchi, qui ad orandū, & Crucem incensandum satis est imago illa crucifixi in tabula depicta: Et in hoc Collegio Iesu Mariæ in Altari Crucifixi nunquam ad celebrandum ponitur alia Crux, & tamen adsunt viri doctissimi, & ceremoniarum vsus studiosissimi, & etiam tenet P. Agrifolius. Hæc ille, vnde puto sententiam Tamburini esse probabilissimam.

3. Nota tamen hic obiter non esse peccatum mortale sed ad summum veniale celebrare sine imagine Crucis, vel Crucifixi, si commodè haberi possint, ita contra nonnullos, quos citat Fagundez p. 1. lib. 3. cap. 22. n. 32. docet me citato Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 8. dist. 7. q. 23.

4. Nota etiam hic obiter me discedere ab opinione quam docui cum aliis in p. 2. tract. 15. resol. 4. & quam non improbabilem putauit Tamburinus opusc. de Sacram. Missæ, l. 1. cap. 3. §. 3. n. 4. Dico igitur quod si cingulum frangatur, ut neutra pars per se possit deseruire etiam si nodo partes neclantur, egeat noua benedictione, secus verò, si antequam omnino diuidatur, reficiatur, vel adhibito nodo firmetur, tunc enim adhuc est vnum cingulum. Idem iudicium est, quando

Sup. hoc supra in fine §. 2. Ref. 155.

Docuit in Ref. quæ hic est supra Ref. 168. & in Ref. 167. §. Nota tertio. & in Ref. 169. & 170. §. 2. ad lin. 4.